EXTRA NUMMER

VAN HET

SAMARANGSCH ADVERTENTIE-BLAD,

Dingsdag 26 Junij 1860.

LANDMAIL BERIGTEN,

loopende tot 9 *Mei* 1860.

POLITIEK OVERZIGT.

Onder de laatste berigten van het vorige nommer der R. C. werd den inhoud van het wetsontwerp omtrent de staats-spoorwegen medegedeeld, en tevens dat aan den heer *de Brauuw* verlof is verleend, om den minister van binnenlandsche zaken te interpelleren over den stand van zaken met betrekking tot de aangevraagde concessie nopens den spoorweg Scheveningen-'s Hage-Gouda, in verbinding met den Rijnspoorweg. Men weet, dat buiten de aanvraag van de heeren *Schrellen* en *Maxwills*, tot verbinding van Scheveningen met Gouda over 's Hage, er nog eene andere door de Holl. Spoorweg-Maatschappij is geschied om Scheveningen over 's Hage, Leyden en Woerden aan het Rijnspoor te hechten. Zoo als reeds gemeld, heeft de kamer het gevraagde verlof verleend en bepaald, dat de interpellatie den 26sten der voorgaande maand zoude plaats hebben. Intusschen had zich het gerucht verspreid, dat de concessie aan de Holl. Spoorweg-Maatschappij niet alleen reeds den 25sten was geteekend, maar dat haar tevens een uitsluitend regt op de verbinding der residentie met den Rijnspoorweg was toegekend. Onder den indruk van dit gerucht kwam de kamer den 25sten bijeen en deed de heer *de Braauw* zijne interpellatie. De *minister van buitenlandsche zaken* erkende, dat de concessie was verleend en dat aan de Holl. Spoorweg-Maatschappij een uitsluitend regt was toegekend, maar slechts gedurende vijf jaren nadat de verbinding van den Hollandschen met den Rijnspoorweg te Rotterdam zoude zijn tot stand gekomen, met bepaling, dat indien de regering dan van hare bevoegdheid om ook aan anderen concessie te verleenen, gebruik zou maken, zij de Holl. Spoorweg-Maatschappij schadeloos zou moeten stellen voor de spoorwegversmalling van Amsterdam tot Leyden en 's Hage tot Rotterdam. Een ieder begrijpt dat de laatste bijvoeging slechts het eigenlijke monopolie moest maskeren. Het verleenen van dit uitsluitend regt duidde men de regering zeer ten kwade. De heeren *de Braauw* en *Wintgens* vielen het ministerie met veel heftigheid aan, en de heer *de Braauw* stelde de volgende motie van orde voor. „De tweede kamer der staten-generaal, van oordeel dat de „regering door het verleenen van eene *uitsluitende* concessie ter ver- „binding van de residentie met den Rijnspoorweg, het publiek belang „niet heeft behartigd, keurt zoowel het door de regering genomen „besluit, als de redenen, die daartoe hebben geleid, af, en, ver- „klarende dat zij de regering op den ingeslagen weg niet wenscht te „volgen, sluit de beraadslaging." Deze motie werd door de ministers van binnenl. zaken en finantien uit alle magt bestreden, maar werd desniettemin, zelfs nadat de heer *van Hall* de kamer op de gevolgen der aanneming er van had gewezen en nadat de heer *Heemskerk* eene andere had voorgesteld, luidende: „De kamer, „kennis hebbende genomen van de mededeeling der regering, zonder „zich in beginsel te vereenigen met het verleenen van concessien „voor middelen van communicatie met uitsluiting van andere con- „cessien, sluit de beraadslaging," — waarmede de ministers verklaarden zich beter te kunnen vereenigen, omdat zij niet de handeling, maar alleen het beginsel voor het vervolg afkeurde, met 38 tegen 20 stemmen aangenomen, zonder de laatste zinsnede, die de verklaring inhield van de regering niet te willen volgen, welke de voorsteller op aandrang van den heer *van Hoëvell* er uit had geligt.

Een ieder dacht nu, dat het ministerie zoude aftreden. De gevolgen waarop de heer *van Hall* met zooveel ernst had gewezen, konden toch op niets anders, dan op die aftreding, bij het aannemen der motie betrekking hebben. Intusschen blijft het zitten. Er hebben een paar ministerraden plaats gehad en daarmede was de zaak afgeloopen.

Men begrijpt echter zeer gemakkelijk dat zijne kracht geknakt is en het nog eenigen tijd kwijnend kan blijven bestaan; maar weinig zal tot stand brengen.

Het spoorweg-ontwerp is reeds in de sectien onderzocht. Tot rapporteurs zijn benoemd de heeren: *Mackay, van Zuylen van Nyevelt, Thorbecke, Olivier* en *ter Bruggen Hugenholtz.* Men zegt dat het beginsel der staatsspoorwegen minder tegenstand dan vroeger heeft ondervonden, maar dat daarentegen de bezwaren tegen de rigting en de finantiele bepalingen zeer hebben gewogen.

Openbare zittingen der tweede kamer hebben buiten die, waarin de interpellatie van den heer *de Braauw* is geschied, slechts twee plaats gehad over zaken van ondergeschikt belang. In eene echter is een wetsontwerp aangenomen, waarbij aan gepensioneerde zoowel civiele als militaire ambtenaren veroorloofd wordt hun pensioen buiten 's lands te verteeren, hetwelk men weet dat tot nu toe niet dan met speciale vergunning kon geschieden.

Te Zutphen is de heer *van Bosse* met groote meerderheid tot lid der tweede kamer benoemd. Te Amersfoort moet tusschen de heeren *Groen van Prinsterer* en *van Golstein* overgestemd worden. Men heeft veel hoop op de verkiezing van den laatste.

Er is weder een nieuw wetsontwerp tot emancipatie van slaven in West-Indie ingekomen. Het rust op de volgende beginselen:

„De regering verlangt het doel te bereiken, zonder daarbij billijke aanspraken van meesters of den toekomstigen bloei der kolonien uit het oog te verliezen. Zij is teleurgesteld in de verwachting, dat de immigratie van vrije werklieden uit tropische gewesten op groote schaal uitvoerbaar zou zijn. Het leidend beginsel van het thans aangeboden ontwerp is hetzelfde als dat van het vorige, om namelijk bestaande toestanden, voor zooveel mogelijk te behouden, en het scheppen van geheel nieuwe toestanden te vermijden. Het doel is, om het rustig verblijf van de vrijgemaakten op plantages, waaraan zij door geboorte en gewoonte gehecht zijn, naar vermogen te bevorderen.

Men wacht eerstdaags de aanbieding van de wet op de regterlijke organisatie, waarbij zoo als men zegt, vijf hoven zullen worden voorgesteld.

ALGEMEEN OVERZIGT

Rotterdam, 7 Mei.

Er heerscht sedert eenige dagen een bijna volkomen stilstand in de politiek. Wij zullen dan ook trachten het meest opmerkelijke kort zamen te vatten. Vooreerst dan is de volkstemming in Savoye geheel volgens de wenschen van den Franschen keizer afgeloopen. Van de 135,449 ingeschreven kiezers, stemden 130,533 voor en 235 tegen de vereeniging met Frankrijk; 71 billetten waren van onwaarde. De overigen waren afwezig of ziek. Zoodra dus het Sardinische parlement den afstand zal hebben goedgekeurd, zal de feitelijke inlijving plaats hebben. Men ziet echter nog hevige discussien daarover te gemoet en schrijft aan den graaf Cavour het voornemen toe, om eerst de nieuwe verkiezingen te laten plaats hebben, waardoor hij hoopt een zeker aantal stemmen voor het ontwerp te vereenigen. Koning Victor Emanuel heeft Toskane en Bologna bezocht. Overal werd hij op feestelijke wijs ontvangen, overal werden *Te Deums* ter zijner eer gezongen en dat in weerwil van de excommunicatie, waaronder hij verkeert. Zelfs de aartsbisschoppen van Florence en Livorno hebben zich aan die hulde niet onttrokken; alleen de aartsbisschop van Pisa volgde het voorbeeld van zijn zoo even genoemden ambtgenooten niet, maar verliet de stad, na zijne mindere geestelijken verboden te hebben aan eenige godsdienstige plegtigheid deel te nemen. Den 1sten Mei kwam, de koning te Bologna. De civile en militaire autoriteiten waren hem te] gemoet gereisd en toen hij in de hoofdkerk kwam werd hij door een groot aantal geestelijken ontvangen, er werd een *Te Deum* gezongen en de stad was dien avond geïllumineerd. In de zaal van den schouwburg had een schitterend bal plaats, waaraan tusschen de 4 à 5000 menschen deel namen. Door honderd aanzienlijke dames werd eene hymne ter zijner eer gezongen. De koning zal langer op reis blijven dan oorspronkelijk het plan was, daar vele steden, welke hij niet dacht te bezoeken, om de eer van zijne tegenwoordigheid verzocht hebben.

De generaal Lamoricière gaat voort met de reorganisatie van de pauselijke armee en het krijgt al den schijn, als zal hij daarin slagen; althans van meer dan éénen kant wordt nu stellig verzekerd, dat de Fransche troepen in het laatst van Junij of het begin van Julij Rome zullen verlaten. Reeds schrijft men aan de Sardinische regering het voornemen toe, om een korps van 30,000 man aan de grenzen van de Marken te concentreren, ten einde tegen eene altijd mogelijke agressive beweging van de Pauselijke troepen voorbereid te zijn. De kardinaal Antonelli is als president van den ministerraad afgetreden. Volgens de *Gazette de France*, een orgaan van de katholijke en legitimistische partij in Frankrijk, bevindt de heer de Corcelles, gewezen gezant van Frankrijk bij den Roomschen stoel, zich sedert drie weken te Rome en heeft hij al zijne administrative kennis en bedrevenheid ter beschikking van het Pauselijke gouvernement gesteld. Hij maakt zich door grondig onderzoek met al de instellingen van den Kerkelijken Staat bekend; hem is opgedragen een plan te ontwerpen en aan den heiligen vader aan te bieden van de onderscheiden hervormingen, welke in het binnenlandsch bestuur van den staat zouden kunnen gebragt worden. Men denkt, dat de paus den heer de Corcelles aan het hoofd van het ministerie van binnenl. zaken zal plaatsen. Er is eene nieuwe geldleening voor de pauselijke schatkist ten bedrage van 50 millioen francs geopend. Wat boven die som zal worden ingeschreven, zal mede worden aangenomen en tot delging van de schulden des Kerkelijken Staats besteed worden.

Uit Napels en Sicilie luiden de berigten hoogst treurig. De opstand te Palermo en Messina schijnt bedwongen, maar ten koste van veel bloed. Twee kleine steden zijn door de koninklijke troepen uitgemoord en verwoest. Volgens de laatste tijdingen moet de opstand echter in het binnenland nog verre van bedwongen zijn en der regering veel zorg baren. Ook in Napels zelf heerscht een gevaarlijke gisting, hoewel het er oppervlakkig rustig is. Het gerucht is in omloop, dat Garibaldi op het punt staat zich met een aantal vrijwilligers naar Sicilie te begeven. Mogt zich dit bevestigen, dan zijn de gevolgen niet af te zien.

De vrede met Marokko is nu definitief gesloten. Het grondgebied van Spanje is daardoor vergroot en er zijn voor laatstgenoemd land ook geldelijke voordeelen uit voortgevloeid. Het komplot van Ortega heeft aan de Carlistische partij in Spanje een gevoeligen, welligt een doodelijken slag toegebragt, want het is meer dan waarschijnlijk, dat de graaf de Montemolin en zijne broeders de regerende dynastie zullen erkennen, ten einde te deelen in de algemeene amnestie van koningin Isabella.

Het geschil met Zwitserland over de geneutraliseerde provincien is nog niet veel gevorderd. Wel vernam men in de vorige week, dat Frankrijk tot het denkbeeld van eene conferentie toegetreden was — hoewel alleen over de regeling met Zwitserland — maar sedert eenige dagen, geraakt dit onderwerp weer op den achtergrond en krijgt het al den schijn, alsof de onderhandelingen daarover ten slotte op niets zullen uitloopen. Daarbij kent men thans den officieelen tekst van de antwoorden van al de groote mogendheden op de nota's van den Zwitserschen bondsraad van den 19den Maart en den 5den April jl. Uit al die antwoorden blijkt, dat, zoo min als tegen den afstand van Savoye en Nizza aan Frankrijk bedenkingen zijn geopperd, die mogendheden eenige positive toezegging hebben gedaan aan Zwitserland. Alle bepalen zij zich er toe, hare belangstelling te betuigen in de Zwitsersche neutraliteit, en tevens het vertrouwen uit te drukken, dat daarop door Frankrijk geen inbreuk zal worden gemaakt. Oostenrijk gaat nog een stap verder, en verklaart, dat het „nimmer heeft opgehouden, er de aandacht op te vestigen, hoe het begunstigen of toelaten van de door Piemont in Midden-Italie bewerkstelligde inlijvingen hetzelfde was, als het voorbereiden van eene verandering van grondgebied aan de zijde der Alpen". Alleen Pruissen verklaart de wenschelijkheid te erkennen van de door Zwitserland verlangde conferentiën der mogendheden, onderteekenaren der tractaten van 1815. Voorts is men bekend geworden met eene nota van den Zweedschen minister van buitenlandsche zaken, den heer Manderstrom, van 27 Maart ll., en in antwoord op de nota van den heer de Thouvenel, van den 13den bevorens. Die nota onderscheidt zich door een uiterst vriendschappelijken toon jegens Frankrijk. De heer Manderstrom spreekt ook het vertrouwen uit, dat de keizer te wijs is en te voorzigtig, om te streven naar een overwigt, dat niet in overeenstemming zou zijn met de belangen der overige Europesche mogendheden. Daarom heeft hij, de minister, dan ook met groot genoegen vernomen, dat de afstand van Savoye en Nizza niet is geschied in naam van het nationaliteitsbegrip of van de natuurlijke grenzen, maar bloot bij wijze van garantie, zoodat er ten dien opzigte geenerlei bezorgdheid behoeft te bestaan voor de toekomst. Het is eene transactie tusschen twee vrij handelende souvereine regeringen. Wel had Zweden gehoopt, dat het zonder eene vergrooting van het reeds zoo magtige Frankrijk had kunnen geschikt worden, doch het ziet er toch ook geen bezwaar in, aangezien het toch ook niet den eersten keer is, dat de tractaten van 1815 worden aangetast. Alleen verklaart ook Zweden zich ten gunste van de minstens drie eeuwen oude Zwitsersche eedgenootschap, doch vertrouwt tevens, dat de keizerlijke regering zal genegen zijn tot het handhaven, voor Zwitserland, van eene volstrekte en voortdurende neutraliteit.

De tweede kamer in Nassau heeft den 24sten April besloten de regering uit te noodigen, geen concordaat te sluiten, noch eenige andere dusdanige overeenkomst met de bisschoppen. Over het Badensche concordaat verneemt men nog niets naders.

Uit Weenen ontvangt men droevige tijdingen. De concessien, aan Hongarije verleend, worden reeds weder alle onvoldoende, of, beter gezegd, als niet ernstig gemeend beschouwd en bovendien worden zij op dit oogenblik in Oostenrijk zelf geheel op den achtergrond geplaatst door den plotselingen en, naar thans officieel is gebleken, geweldadigen dood van den heer v. Brück. In 1848 trad deze staatsman in het ministerie Schwarzenburg met de portefeuille voor handel op. Als zoodanig bewees hij gewigtige diensten, vooral door het invoeren van een meer vrijgevig handelsstelsel, het verbeteren van post- en telegraafinrigtingen enz. Middelerwijl had hij vooraf den vrede met Sardinie als afgevaardigde tot stand gebragt en onderteekend. In 1851 trad hij door oneenigheid met zijne collega's uit het ministerie, en werd gezant te Konstantinopel, tot hij 10 Maart 1855 het ministerie van finantiën aanvaardde en in den erg bedorven finantielen toestand weder meer orde en zelfs belangrijke verbetering gebragt, tot de oorlog met Frankrijk en Sardinie, waartegen hij zich dan ook had verzet, alles plotseling weder in duigen wierp en hij na eene zeer werkzame en hoogst moeijelijke loopbaan eindigde met een zelfmoord. Dat hij zelf schuldig zou zijn aan de gedurende den jongsten oorlog in Oostenrijk plaats gehad hebbende enorme bedriegerijen, gelooft men niet; wel acht men het mogelijk, dat hij, daar hij met sommige der daarin betrokken aanzienlijke personen ten naauwste was verbonden, zich kan hebben schuldig gemaakt aan pligtverzuim. Inmiddels heeft zijn verscheiden niet alleen in Oostenrijk, maar ook in geheel Duitschland een diepen indruk gemaakt.

In Pruissen is weder gebeurt, wat men had verwacht. De eerste kamer heeft, gelijk was voorspeld, het door de tweede kamer aangenomen wetsontwerp tot afschaffing der privilegiën op het stuk der grondbelasting, en tot invoering van eene gelijkmatige heffing van die belasting, — verworpen, en mede, voor de tweedemaal, het ontwerp tot invoering van het facultatief burgerlijk huwelijk. — De Pruisische tweede kamer heeft omtrent een adres van den opperrabijn Sutro, waarin wordt aangedrongen op gelijkstelling der Israelieten met de belijders der overige erkende religiën, overeenkomstig artt. 4 en 12 der grondwet, op voorstel van hare commissie met overgroote meerderheid besloten, dat adres te verzenden aan de regering.

Overigens trekken de tegenwoordige oneenigheden in Duitschland zeer de aandacht, omdat ze slechts kunnen dienen, om een krachtig optreden in de groote Europesche aangelegenheden te beletten en daardoor de plannen van Frankrijk in de hand te werken, plannen die eigenlijk iederen staat tegen de borst stuiten. Zoo zou men b. v. zonder de vele oneenigheden tusschen Oostenrijk en Pruissen ten aanzien van Duitschlands inwendige aangelegenheden, beide ongetwijfeld één weg zien volgen in de tegenwoordige Europesche verwikkelingen, terwijl men nu het tegendeel ziet gebeuren. Oostenrijk slaat met een ijverzuchtig oog alle stappen van Pruissen gade, uit vrees dat die mogendheid een overwigt in Duitschland mogt bekomen, terwijl het in die ijverzucht door verscheidene andere staten ondersteund wordt, voornamelijk door Beijeren. De betreurenswaardige gevolgen van dit onderlinge wantrouwen vervullen ook de Engelsche regering met diep leedwezen, en men zegt zelfs dat lord John Russell bij de kleine Duitsche hoven werkzaam is geweest, ten einde, met het oog op de algemeene belangen van Europa, tot eene toenadering tot Pruissen te weeg te brengen; maar een ieder ziet in dat het daartoe niet ligt zal komen, zoolang in die staten zelve geen regeringsbestuur wordt ingevoerd, geschoeid op de meer liberale regering van Pruissen. De kwestie der Keurhessische constitutie levert daarvan een sprekend bewijs. Duitschland is daarover verdeeld. Waarom? Pruissen wil aldaar de vrijzinnige constitutie van 1831, overeenkomstig de wenschen der bevolking in het Keurvorstendom, des noods met eenige wijzigingen, hersteld zien; terwijl de groote meerderheid der overige Duitsche staten zich voor de weder-invoering der constitutie van 1852 verklaard heeft. Van daar hevige debatten in den bondsdag, die bij meer dan ééne gelegenheid hunnen weerklank vonden in de Pruissische kamer. Onder anderen was dit nog 20 April in de laatste het geval, naar aanleiding van een voorstel van den heer v. Vincke, waarin de houding van Pruissen in zijn wederstand tegen het besluit van den bondsdag, goedgekeurd wordt, een besluit dat met eene geringe wijziging aangenomen werd met 207 stemmen tegen 68. De discussien kwamen toen als van zelve op het terrein der Europesche aangelegenheden, en uit dat oogpunt verdienen zij vooral de aandacht. De heer Duncker verklaarde, dat, hoe gebrekkig de constitutie van den Duitschen bond ook zijn moge, zij toch tot Duitschlands ontwikkeling bevorderlijk had kunnen zijn, indien men zich niet telkens zoo zeer bemoeid had met de inwendige aangelegenheden van iederen staat. Maar de politiek van prins Metternich, die gesanctionneerd werd in de Carlsbader conferentie, maakte van den bondsdag een ligchaam, belast met de opperste policie, en van daar dat de bondsdag zoo zeer in minachting is gekomen bij het Duitsche volk. En men achte de gevaren, die Europa tegenwoordig bedreigen, niet ligt. De spreuk: *l'Empire c'est la paix* heeft hare verheerlijking gevonden in oorlogen, die, zonder dat zij voor Frankrijk regtstreeks territoriale veroveringen hebben verworven, er evenwel den weg toe gebaand hebben, terwijl zij de kiemen van eene Europesche coalitie hebben verstikt. Het masker is reeds afgeworpen, de theorie der *ideeën* is bereids vervangen door die van de *natuurlijke grenzen*. Het doet er niet toe of laatstgenoemde theorie in zekere gevallen ingeroepen en voor andere weer gedesavoueerd wordt; alles toch pleit voor de onverschilligheid der Fransche regering voor de regten van andere staten.

Als voorbeeld van de lijdelijkheid van andere staten wees de spreker op Engeland, dat onder de regering van den grooten Willem van Oranje het ware belang van Europa op het oog had en geheel Europa om zich wist te vereenigen tegen de veroveringszucht van Frankrijk. Doch thans is het geheel anders. Dat vrije land heeft zijn erfregt verkocht voor den schotel linzen (het handelstractaat). Dit alles was in het oog des sprekers een drangreden voor Pruissen om de taak te aanvaarden, die vroeger op Engeland rustte; voorts om die mogendheid weêr tot eene meer werkdadige staatkunde aan te sporen en des noods alle andere alliantien overtollig te maken door eene naauwe aaneensluiting aan het Duitsche volk.

NEDERLAND.

— De Overland-post, loopende tot 9 Maart, is den 27sten April hier te lande aangekomen.

— De weêrgesteldheid blijft hier te lande voortdurend schraal, door de aanhoudende of telkens wederkeerende noordelijke winden. De plantengroei is nog bijna niet ontwikkeld.

De prijzen der levensmiddelen blijven op hun verhoogd standpunt.

— In het hoofdkiesdistrict Dokkum is tot lid van de provinciale staten van Friesland, in de plaats van den Heer Mr. B. H. van der Haer, overleden, gekozen de heer P. Helder te Aalzum.

— De Nederl. Handelmaatschappij heeft weder eene aanvrage naar scheepsruimte voor hare gewone bevrachting gedaan.

Voor schepen, laatstelijk vóór of op ult October 1858 door haar bevracht binnengekomen, en voor nieuwe schepen, die voor of op ultimo December 1859 zijn te water gelaten. De schepen, die regtstreeks van Nederland naar Java zullen vertrekken, moeten voor of omstreeks 10 Junij zeilklaar liggen; die, welke op vóóruitreis zijn, voor of op 10 October 1860 te Batavia ter beschikking der factorij zijn. De schepen, welke na medio Maart 1858 zijn gearriveerd en zich hier te lande bevinden, zullen verpligt zijn p. m. 250 steenen per gemeten last tot de vracht van ƒ 15 per 1000 over te voeren, wanneer de Ned. Handel Maatschappij zulks verlangt. De vroeger gemaakte bepalingen, voor schepen vóór medio Maart 1858 binnengekomen, blijven van kracht.

— Den 4den dezer trof de gemeente Barendrecht eene zware ramp. Eensklaps brak ten huize van den landbouwer L. Niemanstverdriet, een hevige brand uit die, aangezet door den fellen oostenwind, zich aan de nabij gelegene arbeiderswoningen mededeelde en ook de vlasserstelling van Corns van der Linden bereikte. Elf huisgezinnen zijn van huisdak beroofd. De armsten hebben het minste gered; de schade is groot, vooral aan de inboedels; alle gebouwen waren opgenomen in de eene of andere brandassurantie, uitgezonderd dat van wed. Jakob den Otter, die het meest verloren. Menschenlevens heeft men niet te betreuren. Aandoenlijk was hte nogtans, eene moeder het lijkje van haar kind, voor twee dagen gestorven, in haren schoot te zien wegdragen, opdat het geen prooi der alles vernielende vlammen zou worden.

FRANKRIJK.

In de zittingen van het wetgevend ligchaam zijn de beraadslagingen bereids aangevangen over het ontwerp tot wijziging der regten op de wollen, katoenen en andere grondstoffen. De toevloed van belangstellenden, om de discussien bij te wonen, was zeer groot. Den heer Cobden merkte men ook onder de aanwezigen op. De eerste redenaar was de heer Lespérut, die zich tegen het ontwerp heeft verklaard, terwijl hij ophelderingen vroeg over de werkzaamheden der Fransche-Engelsche commissie, welke belast is om binnen kort de regten ad valorem te bepalen. De heer de Kergorlay sprak na den heer Lespérut ten gunste van de voordragt even als de heer Ancel. Laatstgemelde verklaarde onder anderen dat het ontwerp de Fransche marine zal ontwikkelen en daarom zoude hij voor het ontwerp stemmen. Men kan, zeide hij, in Frankrijk, in korten tijd dappere soldaten verkrijgen, maar om goede matrozen te be[illegible], moet men ervaren zeelieden hebben, die vertrouwd zijn m[illegible], en geoefend zijn in de zeedienst.

De heer Baroche beantwoordde, als regerings-commissaris, verscheidene punten. Onder anderen wederlegde hij de beschuldiging reeds vroeger tegen de regering uitgebragt, dat zij de wetgevende magt niet eerst in deze zaak gekend had, maar begonnen was met het sluiten van een handels-tractaat. De regering had, volgens spreker, alleen daarom zoo gehandeld, omdat zij de innige overtuiging heeft, dat het belang van het overgroote deel der bevolking bij het tractaat gebaat was. Uit dien hoofde heeft zij niet geaarzeld zich bij een tractaat te verbinden. Wanneer de regering zich thans niet op den weg van vooruitgang begeven had, dan zou het nimmer daartoe gekomen zijn. De volksklasse heeft geen organen even als de overige klassen der bevolking; het is dus de zaak der regering om haar te verdedigen en te beschermen. Het is de regering echter nimmer in den zin gekomen, om eene billijke en redelijke protectie op te heffen.

Vervolgens beantwoordde de heer Baroche het rapport der commissie en bestreed eenige harer beweringen. Gaf de regering aan de bezorgdheid der commissie toe, zeide hij, dan zou de Fransche nijverheid den leiband nimmer kunnen ontbeeren, waaraan zij tot dus verre maar al te zeer had geloopen. De nijverheid moet in den algemeenen vooruitgang deelen. Buitendien heeft Engeland aan Frankrijk de opheffing aangeboden van de regten, die op een deel zijner productie geheven worden, en vooral op de *articles de Paris*. Mogt de regering dit voordeel van de hand wijzen?

Voorts verdedigde hij het constitutionneele regt der regering om handelstractaten te sluiten. Onder alle regeringsvormen heeft het hoofd van den staat dat regt bezeten; en het senaats besluit van 1852 kent aan den president der republiek be bevoegdheid toe, om de tarieven te wijzigen en de verbodsmaatregelen op te heffen. De regering was dus in haar regt door alzoo te handelen. Buitendien had de regering in 1856 eene wet aangeboden tot wijziging der regten, en toen zag zij hare goede bedoelingen mislukken. Wat het denkbeeld der Fransch-Engelsche commissie betrof, hieromtrent had de heer Baroche de meest bevredigende verklaringen, zoodat men zeggen kan dat hij te dien opzigte het wetgevend ligchaam volledig overtuigd heeft.

Aan het slot zijner rede zeide de spreker dat de eerste uitwerkselen van het handelstractaat van dien aard waren, dat zij onze handelaren geen 42,580,000 frcs. aan regten zouden doen betalen, die zij in het vorige jaar moesten voldoen, om hunne goederen toegang te verschaffen tot Groot-Brittannie.

Zijne rede maakte blijkbaar een zeer goeden indruk en het ontbrak niet aan levendige bijvalsbetuigingen.

Het ontwerp is ten slotte aangenomen met bijna algemeene stemmen. Slechts vier leden hebben bij do stemming zich er tegen verklaard. Aan de aanneming van het ontwerp heeft men niet getwijfeld, maar men dacht toch algemeen dat de tegenstand grooter zou zijn. De regering is dus thans gelukkiger geweest dan bij eene vorige gelegenheid, toen de oppositie in het wetgevend ligchaam haar noopte af te zien van de wijzigingen, die zij in het tarief wilde brengen. Moge de regering nu verder op den ingeslagen weg voortgaan.

Marktberigten.

Rotterdam, 8 Mei.

Ofschoon zich in de staatkundigen toestand van Europa gedurende de afgeloopen 14 dagen geen omstandigheden hebben voorgedaan welke eenig onmiddelijk gevaar aanduiden, en er aan fondsenbeurzen zelfs eene merkbaar betere stemming heerschte, zoowel tengevolge van den minder gespannen stand der geldmarkten als van de rijzing der effecten van de beurzen te Parijs, bleef evenwel de handel in koloniale waren uiterst beperkt en is de stemming in het algemeen flaauw. Slechts enkele artikelen maken hierop eene uitzondering, waaronder in de eerste plaats KOFFIJ *kan gerangschikt worden. Voor dit artikel bestaat op grond van den geringeren opbrengst zoowel in Oost- als West-Indiën, voortdurend eene gunstige meening; zoodat, niettegenstaande den uiterst beperkten omzet, de houders zeer vast op hunne vorderingen staan en goed ordinair* JAVA *niet onder* 39 *c. willen realiseren. Tot* 38½ *c. blijft er vraag naar deze soort bestaan, waaraan echter niet voldaan kan worden. —* KATOEN *is naar aanleiding der gunstigere berigten van de hoofdmarkten belangrijk beter gestemd.* INDIGO *zeer vast; de op* 1 *en* 8 *dezer door de N. H. M. gehoudene veilingen zijn zeer willig afgeloopen, zijnde alles grif verkocht tot pari à* 50 *c. boven de najaarsveilingen van* 1859. *Voor* SUIKER *daarentegen is de stemming slap.* HUIDEN *nominaal prijshoudend, doch zonder handel.* RIJST *stil, zonder merkbare prijsverandering: in* ONGEPELD *kwam slechts eene afdoening van* 2200 *bn.* JAVA *à f* 7¾ *tot stand en* GEPELD *vond weinig vraag.* SPECERIJEN *nominaal onveranderd en prijs en zonder kooplust.* THEE *goed prijshoudend op* 115 *c. voor ord.* CONGO. *Te London is de stemming ook iets beter en noteert men thans* Common CONGO 1/4½ à 1/4½ d.

Het voorstel tot wijziging der invoerregten in Frankrijk op WOL, KATOEN *en* VERWSTOFFEN *is door de wetgevende vergadering m[illegible] bijna algemeene stemmen aangenomen. Het ontwerp onderging slec[illegible] [illegible]mige kleine veranderingen, strekkende om de Fransche scheepvaart nog [illegible] er te begunstigen, en komt nu op het vogende neer.*

KATOEN.

Met Fr. schep. van havens buiten Europa. vrij van inkomend regt.
„ „ „ van elders (in Europa). . . . . fr. 3 *per* 100 *k°.*
„ vr. „ en te land. . . . . „ 5 *„ „ „*

WOL.

„ Fr. „ van havens in Eur., waar dezelve gewonnen is. Vrij.
„ „ „ van havens buiten Europa. Vrij.
„ „ „ van andere havens. . . . . fr. 3 *per* 100 *k°.*
„ vr. „ van alle havens. . . . . „ 3 *„ „ „*
Te land, Eurorpesche. Vrij.
„ „ andere soorten. . . . . „ 3 *„ „ „*

INDIGO.

Met Fr. schep. direct van Indie en van anderen produc. landen. Vrij.
„ „ „ van elders. . . . . fr. 25 *per* 100 *k°.*
„ „ „ en te land. . . . . „ 28 *„ „ „*

Het ontwerp der tariefsherziening betreffende Koffij, Suiker, Thee en Cacao zal nu spoedig aan de beurt zijn.

Naar men zegt was ook aan Pruissen te kennen geven, dat eene aanvrage tot het sluiten van een verdrag tusschen Frankrijk en den „Zollverein" van de zijde van Frankrijk gunstig zou worden ontvangen, doch dat Pruissen het gevoelen heeft geuit, dat de „Zollverein" geen traktaat verlangt aan te gaan.

Door Belgie daarentegen was een dergelijk voorstel zeer gunstig aangenomen en is het niet onwaarschijnlijk, dat ook dit rijk eene overeenkomst met Frankrijk zal sluiten.

Laatste Berigten.

BUITENLAND.

De *Constitutionel* en de *Patris* beiden, hebben het vertrek van den generaal Garibaldi naar Secilie medegedeeld. Laatstgenoemd dagblad is daarover zeer verbolgen en vergelijkt het gedrag van dezen volksleider met dat van Walker. Zeer ten onregte. Want Walker had zijn eigen belang op het oog alsmede de ontwikkeling van de Engelsch-Amerikaansche nationaliteit ten koste van de Spaansche, terwijl Garibaldi op Secilie de zaak der Italiaansche vrijheid wil verdedigen. De *Constitutionnel* is gematigder. Maar het is duidelijk dat beide artikelen geschreven zijn om de verantwoordelijkheid van dezen stap des volksleiders van de Sardinische regering af te wentelen. Zij verklaren ten minste tevens, dat het kabinet van Turin zijn vertrek naar Sicilie afkeurt en maatregelen heeft genomen om hem aldaar tegen te werken. Naar men zegt heeft hij reeds bij koning Victor Emanuel zijn ontslag ingediend als Sardinisch generaal.

Zooveel is echter zeker, dat deze stap, zoo zij met een goed gevolg bekroond wordt, Sardinie in groote ongelegenheden zal brengen. Men vindt lieden die meenen te weten, dat zijn voornemen is, om, zoo Victor Emanuel mogt weigeren Sicilie bij zijn grondgebied in te lijven, aldaar een Engelsch protectoraat te vestigen. Het is echter zeer mogelijk, dat dit gerucht niets is dan een uitvloeisel van wantrouwen, dat in Frankrijk ten opzigte van Engelands bedoelingen bestaat.

Overigens is het nog niet eens uitgemaakt, of Garibaldi nog wel eens naar Sicilie vertrokken is. Althans het verdient aandacht dat het berigt van zijne afreis, hetgeen in de avond-editie van den *Constitutionnel* gelezen werd, den volgenden morgen in de editie voor Parijs niet gevonden werd.

De verkiezingen in Sardinie verschaffen, voor zooverre als ze tot nu toe bekend zijn, eene vrij aanzienlijke meerderheid aan het ministerie. Te Turin heeft Garibaldi niet meer dan 35 stemmen op zich vereenigd.

De heer Laurenti Roubaudi, een aanhanger van Garibaldi, heeft slechts 14 stemmen bekomen.

— Volgens een brief van generaal Lamoricière aan een zijner bloedverwanten, begint de generaal reeds bezwaren te gevoelen, en wel ten gevolge van de omstandigheid, dat hij naar evenredigheid te veel officieren en te weinig soldaten heeft; het is hem niet aangenaam, in verhouding tot de sterkte der Pauselijke armee, te veel personen te zien, die liever bevelen dan gehoorzamen.

— Hoe het op Sicilie gesteld is, valt moeijelijk uit te maken. Volgens de berigten uit Napels, zou het er thans rustig zijn. Volgens de tijdingen uit Turin en Genua, zou de insurrectie integendeel nog dagelijks veld winnen, ja zelfs zouden de insurgenten, onder aanvoering van Santarra, slechts nog eenige duizende geweren noodig hebben, om de koninklijke troepen terug te slaan en de onafhankelijkheid van het eiland te proclameren.

— De ministerieele wijziging in Spanje is voor het oogenblik althans gestuit, daar O'Donnell den wensch heeft te kennen gegeven dat het kabinet zich voor de Cortes zal vertoonen, zoo als het was zamengesteld bij het begin van den oorlog. De *Gaceta* van 2 dezer deelt het besluit mede, waarbij koningin Isabella een amnestie uitvaardigt voor alle politieke misdrijven, tegen haar en hare regering begaan. Dit besluit gaat vergezeld van een bevel, inhoudende dat de graaf de Montemolin en zijn broeder, de infant don Ferdinand, aan boord van een vaartuig der koninklijke marine, naar eene vreemde haven gebragt zullen worden welke zij zullen aanwijzen. Volgens art. 4 van het besluit, betreffende de amnestie, moeten alle personen die daarvan het genot wenschen te hebben, alvorens den eed van trouw aan de koningin afleggen. Het volgende besluit bepaalt echter, dat zij wien het niet vergund is, zich in Spanje op te houden, van deze eeds-aflegging vrijgesteld zijn. Dit staat natuurlijk op de beloofde infanten. Men zegt, dat dit een en ander in Spanje niet voldaan heeft, omdat men alvorens tot een amnestie te besluiten, eerst een proces en veroordeeling in wettigen vorm gewenscht had.

— Hoe meer de kansen voor eene conferentie verminderen, hoe meer moeite de Zwitsersche regering doet om hare zaak te doen zegevieren. Zoo heeft zij op nieuw aan de mogendheden eene circulaire doen toekomen, waarin zij het strategisch gewigt der noordelijke provincien van Savoye, in het belang van de Zwitsersche neutraliteit, betoogt. Men kan deze circulaire als een soort van antwoord beschouwen op de laatste nota van den heer de Thouvenel, die beweerde, dat Zwitserland nog wel op andere punten dan ten zuiden van het meir van Genève, voor Frankrijk open staat en dat het bezit van de betwiste districten Zwitserland volstrekt niet veiliger maakt dan het reeds is door de tractaten, waarbij de onzijdigheid van dit land gewaarborgd is.

BINNENLAND.

Mr. Isaäc da Costa.

Mr. Isaäc da Costa werd 14 Januarij 1798 te Amsterdam geboren uit een oud en edel Portugeesch-Israëlitisch geslacht. Zijn vader, Daniel da Costa, een geacht handelsman te Amsterdam, was gehuwd met Rebecca Ricardo, eene bloedverwante van den bekenden Britschen staatshuishoudkundige van dien naam. De vader was geen strenge Jood, ofschoon hij aan de godsdienstige oefeningen en gebruiken der Israëliten de gevorderde achting bewees, terwijl de moeder meer neiging had voor het nieuwere meer opgeklaarde Judaïsme; welke omstandigheid welligt veel invloed had op het gemoed van da Costa. Zijn vader die het Huis van Oranje met warmte was toegedaan en daarom ook hevig tegen de Fransche omwenteling was verbitterd, prentte ook hem gelijke gezindheid in.

Reeds vroeger bemerkte da Costa's vader zijnde neiging voor de studie en bestemde hem voor de regtsgeleerdheid. Van het jaar 1806 tot 1811 bezocht de jeugdige da Costa vlijtig de Latijnsche school. De studie der classici en de staatkundige gebeurtenissen van dien tijd hadden de gave der dichtkunst in zijne ziel doen ontgloeijen. De eersteling zijner Hollandsche muze had hij aan zijnen onderwijzer in de Hebreeuwsche taal medegedeeld, die het onder de oogen van Bilderdijk bragt, met wien hij bevriend was, en deze vond daarin iets goeds. Er bestond te dien tijde te Amsterdam een genootschap van een'ge beschaafde en begaafde Israëliten, die zich toelegden op de beoefening van algemeene en vaderlandsche geschiedenis en letterkunde; het genootschap heette *tot Nut en Beschaving*. In hunnen ijver om alles te baat te nemen wat hunne vorming op het gebied van wetenschap en letteren kon bevorderen, waren de leden op het denkbeeld gekomen om het eere-lidmaatschap aan beroemde landgenooten op te dragen, en onder deze ook aan Bilderdijk. De straks genoemde onderwijzer der Hebreeuwsche taal was lid van dat genootschap en had in die hoedanigheid aan Neêrlands grooten dichter de eerste dichterlijke voortbrengselen van den aankomenden jongeling medegedeeld. Kort daarop vroeg hij aan da Costa of hij niet gaarne met den grooten man kennis wilde maken, want dat hij hem dan aan Bilderdijk wilde voorstellen. Het antwoord was toestemmend. Weinige dagen later werd dat bezoek aan Bilderdijk gebragt en dit bleef bij da Costa onuitwischbaar in het geheugen gegrift. Het had op zijn geheele volgende leven een beslissenden invloed. Hij maakte herhaaldelijk gebruik van de uitnoodiging om het bezoek te hervatten en later belastte Bilderdijk zich op verzoek van den waardigen vader van da Costa, daartoe door een Leydschen hoogleeraar aangespoord, met zijne geregelde opleiding in onderscheidene vakken. Da Costa hoorde ook met bijzondere vrucht de voorlezingen over oudheid en letterkunde van den hoogleeraar David Jacob van Lennep, wien hij steeds de meeste vereering bleef toedragen. Het hoofdpunt van het onderwijs, dat da Costa van Bilderdijk genoot, was de studie van het Romeinsche regt, bepaaldelijk de uitlegging en bearbeiding der pandecten, waarbij later ook kwamen gesprekken over vele zaken als regt, taal, poëzy, geschiedenis en philosophie. Zoo werd langzamerhand de omgang vertrouwelijk en da Costa als het ware een kind en vriend des huizes. Deze omgang werd voortgezet toen in 1817 Bilderdijk zijne woonplaats naar Leyden overbragt, werwaarts da Costa eenige maanden vroeger hem, ter voltooijing zijner studien, was voorafgegaan. Die omgang had vooral ook invloed op de staatkundige en godsdienstige begrippen van da Costa en reeds in October 1820 was zijne bekeering tot het Christendom voorbereid. Da Costa had den 7den December 1818 na openlijke verdediging van een Specimen Juridicum Inaugurale *de Conditionibus* den doctoralen graad in de regten verworven, en behaalde dien in de letteren, den 21 Junij 1821, na verdediging van een *Specimen exhibens positiones quasdam ad philosophiam theoreticam pertinentes*.

In 1820 was da Costa verloofd met zijne volle nicht, jonkvrouwe Hanna Belmonte, die in een Christelijk instituut was opgevoed en ook aan het Christelijk onderwijs had deelgenomen. Den 11den Julij 1821 werden zij in den echt verbonden, en den 20sten October 1822 gingen beide echtgenooten tot het Christendom over, en werden te Leyden, te gelijk met dr. A. Capadose, de boezemvriend van da Costa, gedoopt.

Reeds toen had da Costa zich als dichter een naam verworven; zijn roem nam steeds toe, en weldra stond hij aangeschreven onder hen, die de eerste plaats op de Nederlandsche Helicon bekleedden.

Na den dood van Bilderdijk in 1831, was voorzeker hij het, die het meest waardig was om zijn innigen vriend en leermeester als dichtervorst op te volgen.

Het onderrigt van en de omgang met Bilderdijk deden hen diens staatkundige en godsdienstige gevoelens omhelzen; hij was en bleef daaraan getrouw tot aan het einde zijns levens. Het is hier niet de plaats om in eene beoordeeling daarvan te treden. Sommigen mogen het betreuren dat hij in dit opzigt zijn leermeester te getrouw navolgde; maar zijne standvastigheid in de eenmaal aangenomen beginselen, voortgesproten uit ware overtuiging, verwierven elke achting, ook die van hen, welke zijne meening niet deelden.

In de aangenomen rigting bleef hij ijverig werkzaam. Wij willen niet onderzoeken in hoever hem dit in zijne maatschappelijke loopbaan nadeel heeft toegebragt, maar huldigen daarbij den man, die het aangenomen beginsel standvastig bleef volhouden, daarvoor streed en leed.

Zijne staatkundige meening verdedigde hij in vele geschriften en in zijne zoogenaamde politieke gedichten; zijne godsdienstige gevoelens deelde hij mede in zijne vele werken van theologischen aard en in zijne wintervoorlezingen. In de laatste jaren was hij docent en medebestuurder aan het seminarium der Vrije Schotsche kerk, en wist zich de genegenheid en achting zijner kweekelingen in de hoogste mate te verwerven. In het laatste jaar zijn levens, en ofschoon reeds naar het ligchaam verzwakt, bleek zijn geest nog even krachtig en vurig te zijn; getuige daarvan zijn voortreffelijk dichtstuk *de slag van Nieuwpoort*, zijn zwanenzang, hetwelk onder zijne uitmuntendste meesterstukken mag worden gerangschikt. Ook toen mogt het hem gelukken, nog kort voor het uitbarsten der ziekte, welke hem op de sponde wierp van welke hij niet weder zou opstaan, het werk te voltooijen: *de Mensch en de Dichter*, waardoor hij aan den hem zoo dierbaren Bilderdijk een onvergankelijk gedenkteeken oprigtte.

In den laatsten tijd was da Costa's gezondheid aanmerkelijk verzwakt, tot dat eindelijk eene smartelijke ziekte hem aantastte en, na vele maanden lijdens aan deze aarde onttrok.

Groot was de deelneming in het gansche land, op het berigt dat de man op wiens genie Nederland trotsch was, wiens edel karakter door elkeen erkend en naar waarde geschat werd, niet meer tot de levenden behoorde. Hij ontsliep kalm en zacht den 28sten April 1860, des avonds ten 9½ ure, in 62 jarige ouderdom.

Uit zijn huwelijk met jonkvrouwe Hanna Belmonte laat da Costa een zoon, mr. A. da Costa, en twee dochters na, die met de waardige moeder den dierbaren overledene betreuren.

Bevreemdend is het, dat bij 's mans erkende verdiensten en groot talent betrekkelijk slechts weinig geleerde genootschappen aan da Costa het lidmaatschap hebben aangeboden. Hij werd benoemd tot lid der maatschappij van Nederlandsche letterkunde te Leyden, van het provinciaal Utrechtsch genootschap, eerelid der Hollandsche maatschappij van fraaije letteren en wetenschappen te Amsterdam, en lid der derde klasse van het voormalig koninklijk Nederlandsch instituut, dat hij tot den laatsten stond van zijn bestaan met Leeuwenmoed, maar te vergeefs verdedigde. Toen later het instituut vervangen werd door eene academie van wetenschappen en daaraan later ook eene afdeeling voor geschied- en letterkunde werd toegevoegd, had men teregt kunnen verwachten, dat aan da Costa daarin een zetel zou zijn aangeboden; maar tot veler verwondering bleef hij daaruit als ware het gebannen.

Koning Willem II benoemde den 1sten Januarij 1843 da Costa tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

Van elk ongeteekend artikel in het Samarangsch Advertentie-Blad voorkomende, hetwelk geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat is de schrijver voor de wet

J. H. DE GROOT.

Gedrukt en Uitgegeven bij de Groot, Kolff & Co., Samarang